

COMPRA, LEE, DIFUNDE
La Verdad nº 105
(abril de 2020)

**El Capitalismo
es el responsable
de la barbarie**

UE, desindustrialització i precarietat (primera part): d'aquella pols, aquests llots

Resulta ja un lloc comú afirmar que l'espanyola és una “economia de sol i platja”, al·ludint als canvis en l'estructura productiva de les últimes dècades. Canvis que tenen una concreció principal en el desmantellament de la indústria, substituïda per serveis de molt baix valor afegit, com el turístic, en què la precarietat laboral és la norma. Sámaga però la seva causa, com si fos una casualitat. No és així.

En les economies capitalistes, el procés d'acumulació el dirigeix el capital. És l'acumulació de capital, la capitalització de plusvàlua (el treball no pagat resultat de l'explotació laboral); és a dir, la conversió de la plusvàlua en nou capital, que es fa amb l'objectiu de produir nova plusvàlua, de la qual una part serveix per pagar l'ostentós nivell de vida dels capitalistes i l'altra part es converteix en nou capital, per produir més plusvàlua i així successivament. Aquest procés té lloc a escala mundial, però es concreta en les economies nacionals, conduïdes per les polítiques econòmiques dels governs. Amb la política econòmica es busca facilitar el procés d'acumulació, que presenten com la forma de generar ocupació i benestar.

La industrialització i el moviment obrer

L'economia espanyola sempre ha tingut peculiaritats, lligades en particular al fracàs de diferents intents de modernització, en gran mesura per l'exitosa aliança dels sectors més reaccionaris que integren el capital més especulador i parasitari i l'oligarquia terratinent en bona part de país, conjuntament amb l'Església catòlica i l'aparell d'Estat, especialment la judicatura i les Forces Armades, etc. A més de la benedicció del capital estranger, gran beneficiari de tot això. No obstant això, encara que de manera limitada i fragmentada, es va donar un procés d'industrialització, en diferents fases, materialitzat no només en la producció de béns de consum (alimentació, tèxtil i calçat, etc), sinó també en sectors de base com la metal·lúrgia, la siderúrgia, les drassanes i la química entre d'altres, particularment l'automoció. Tot

això es complementava amb altres sectors productius importants, com la mineria, la pesca, l'agricultura i la ramaderia. Encara que és cert que amb grans desigualtats regionals, no és certa la creença generalitzada que la indústria es concentrés exclusivament al País Basc, Catalunya i Madrid, sinó que existien activitats industrials en gran part del territori.

La industrialització capitalista no és la panacea que resolgui tots els problemes, per descomptat, però aquí sí que va fer possible un cert desenvolupament de les forces productives, encara que no fos idíl·lic ni pogués haver-ho estat, al basar-se en l'explotació i estar restringit per les necessitats de la rendibilitat, a més del retrocés que va suposar la guerra civil i la dictadura franquista. En tot cas, sota l'escalf de la industrialització s'estén molt més àmpliament el procés d'assalarització, base del creixement del moviment obrer. I és el moviment obrer qui, actuant d'acord als seus interessos, aconsegueix conquestes importants per a la majoria de la població, com la Seguretat Social.

“Construcció europea” o subordinació als Estats Units?

Els mitjans de comunicació de la burgesia, amb la col·laboració de dirigents de les organitzacions obreres, ha promogut dos grans mites que es retroalimenten mútuament. Un ja pràcticament superat: el d'una suposada transició idíl·lica que, en realitat, literalment, va deixar desenes de milers de cadàvers a les cunetes. La cúspide, la monarquia borbònica és avui un exemple de corrupció a escala mundial. L'altre mite és que la UE és un factor de progrés, que representa els avenços que la classe treballadora ha arrencat històricament. I que, per tant, l'entrada de l'Estat espanyol el 1986 a la llavors Comunitat Econòmica Europea (CEE) va suposar un avanç per al conjunt de la població. Però la realitat és la contrària: la UE, des dels seus inicis com a CEE, està al servei dels interessos del capital financer dominant, el dels EUA.

Estats Units, a l'heretar la condició de

potència dominant després de la Segona Guerra Mundial, hereta també les brutals contradiccions brutals de l'economia capitalista mundial. Llavors, el 1945, a Europa hi ha una gran explosivitat social resultat de la devastació bèl·lica i el desprestigi dels Estats burgesos, que han mostrat la seva debilitat enfront de l'agressió nazifeixista i fins i tot han estat còmplices d'ella (per exemple, el règim de Vichy a França, que va posar la gendarmeria al servei de la Gestapo, el que van patir especialment els exiliats republicans espanyols). Per dir-ho amb claredat, es viuen multitud de processos revolucionaris, en els quals els obrers tenen les armes i s'han apoderat de les fàbriques, abandonades pels seus amos. I es recolzen en la victòria dels obrers i camperols de l'URSS sobre el nazisme.

En aquest context, la col·laboració de les direccions dels partits socialdemòcrates i estalinistes es segella el 1945, en les conferències de Ialta i Potsdam, en què la vella potència dominant, Regne Unit, es subordina a la nova, els EUA, davant la qual l'URSS accepta no només un repartiment d'àrees d'influència, sinó també que els partits que controla en altres països col·laborin en el restabliment de l'ordre burgès, per contenir l'onada revolucionària, com la grega, aixafada gràcies a la col·laboració de l'URSS estalinista. El preu, això sí, que les burgesies, sobretot europees, han de pagar és el preu de grans conquestes socials. Però per aconseguir-ho necessiten el suport de l'imperialisme nord-americà, a qui queden subordinades. Aquesta subordinació es concreta en el Pla del General Marshall, màxima autoritat militar dels EUA a Europa, en el nom de qui es dota un fons que no és per a “la reconstrucció”, sinó per a una determinada modalitat de reconstrucció, la que interessa al capital nord-americà: un mercat europeu sense barreres. Aquest fons passa a gestionar l'OTAN, fundada el 1949, i entre les seves exigències hi ha la creació d'una Unió Europea de pagaments, antecedent de la Comunitat Europea del Carbó i l'Acer de 1951 i, finalment, la signatura del Tractat de Roma el 1957, pel qual

es crea la CEE. És a dir, en l'origen de les "institucions comunitàries" es troba una exigència nord-americana. I així segueix sent avui, com es revela en l'invent de la troica (Comissió Europea, Banc Central Europeu i FMI) durant els anys més durs de la crisi: el cavall de Troia perquè els Estats Units, a través de l'FMI, controla de manera directa la política econòmica a Europa, de la manera que ho feia cap els anys vuitanta a l'Amèrica Llatina i altres regions, amb l'excusa de l'etern deute extern.

L'entrada en la llavors CEE és, en aquest món oníric, la prova del caràcter exemplar de la transició espanyola. I sí que són l'un per l'altre, però en un sentit diametralment oposat al que promou la propaganda del capital: el règim monàrquic hereu directe de la dictadura és ratificat per les institucions comunitàries al servei del capital financer i, a l'inversa, el capital financer disposa de la monarquia, antidemocràtica, per imposar les seves exigències, tanmateix, antidemocràtiques a través d'aquestes institucions, en nom d'Europa.

La mal anomenada reconversió industrial, peatge per a l'entrada de l'Estat espanyol a la CEE

De la mateixa manera que no es pot entendre la creació de la CEE en els anys cinquanta sense tenir en compte la situació en 1945, tampoc és possible comprendre el destructiu procés que s'inicia el 1986 sense connectar-lo amb la mundialització de les polítiques d'ajust fonsmonetaristes des de l'inici dels vuitanta. Aquest procés arrenca amb l'Acta Única per a l'establiment d'un singular mercat únic (plena llibertat de circulació de capitals però amb restriccions al moviment de persones) i continua amb el Tractat de Maastricht de 1992, que entra en vigor el 1993, i amb la imposició de l'euro el 1999, etcètera.

Aquestes polítiques són la resposta del capital financer a la crisi que havia esclatat a principis dels setanta, desmun-

tant la retòrica d'una suposada edat d'aurada del capitalisme. I en aquest quadre s'insereix la trajectòria de l'economia espanyola, que parteix dels malaurats Pactes de la Moncloa de 1977, que en essència van consistir en què la crisi la pagués la classe treballadora.

Després d'un llarg procés de "negociació", el 1985 es signa la incorporació de l'Estat espanyol a la CEE, juntament amb Portugal, que entra en vigor el dia 1 de gener de 1986. La versió oficial sempre ha insistit en el caràcter idíl·lic d'aquesta incorporació. Res més lluny de la realitat. Sense menystenir que alguns fons de la CEE hagin pogut beneficiar, puntualment, a certs segments de la població, aquests fons, en realitat orientats en bona part a obrir mercats al capital estranger, són irrelevants en comparació amb la seva altra cara amagada. En particular, la pèrdua de tota possible sobirania, concretada, en primer lloc, en la imposició d'un brutal desmantellament industrial quines conseqüències s'han tornat a fer patents durant la pandèmia, al demostrar la incapacitat de l'economia espanyola per produir massivament fins i tot alguns béns industrials elementals. Aquest desmantellament va ser presentat, però, com a reconversió industrial, suggerint-se que simplement es tractava de substituir la indústria obsoleta per indústria moderna. Però els plans del gran capital eren altres: deslocalitzar la producció industrial a països on els salaris són molt més baixos, com en el Sud-est asiàtic. Perquè un element clau de la indústria, sense el qual no es podria entendre el desmantellament, és que es tracta d'un sector en què el grau d'organització i consciència dels treballadors és molt més elevat que la mitjana. De manera que desmantellant-ho també s'assestava un cop dur al moviment obrer (el cas de Sintel el 1996 és prou significatiu al respecte).

Als setanta ja va caure el pes de la indústria sobre el PIB, del 30,9% al 28,5%. I segueix fent-ho després, especialment a partir del primer govern de Felipe Gon-

zález que, el 1983, tot just uns mesos després d'assumir el desembre de 1982, llança el Llibre Blanc de la reindustrialització a través del seu ministre d'economia Carlos Solchaga, autor de la terrible sentència "la millor política industrial és la que no existeix". Encara que en aquest text es reconeixia la pèrdua de 65.154 llocs de treball, de seguida es va veure que la xifra es quedaria curta. També es seva aquesta altra frase: "Espanya és el país on es pot guanyar més diners a curt termini"; gràcies al desmantellament de les empreses i bancs públics que va promoure per a les privatitzacions coronades amb la creació de l'Ibex el 1992.

El rerefons de tota aquesta política era una exigència per a l'entrada a la CEE i el seu balanç, en aquest camp, és que de nou als anys vuitanta va caure el pes relatiu de la indústria, al 25,7%, i igual als noranta, al 21,7%. En termes d'ocupació, s'havien destruït 1,33 milions de llocs de treball entre 1973 i 1984. I la sagna va continuar baixant l'ocupació industrial del 20% del total a l'any 2000. Des d'aquests moments i fins 2018 el pes del sector va caure del 18,4% fins només el 12,1%, tot just el 11,5% de l'ocupació total. Paral·lelament, es produeix una centralització del capital cada vegada més gran: entre 2008 i 2016 es tanquen 57.092 empreses, un 24,9% del total.

Juntament amb la desindustrialització es va donar també el desmantellament d'altres sectors productius, com la mineria, la pesca, la ramaderia, desmantellament que encara està en curs a les restes que sobreviuen. Literalment, les polítiques de la UE subvencionen la liquidació productiva i multen la producció. No és casual que entre els principals receptors dels fons de la política agrària comuna (PAC) es trobin cognoms com Botín, Domecq, Ybarra o la Duquesa d'Alba.

A la segona part d'aquest text, que publicarem la setmana vinent, abordarem què cal fer avui davant de tot això, les nostres propostes davant dels que no conviden més que a la resignació.

Campanya d'extensió i subscripcions a aquesta Carta Setmanal

Si no la reps, et convidem a que la rebis cada setmana. Si la reps, et proposem que subscriguis a altres companyes i companys als quals pugui interessar.

L'elaboració i enviament d'aquesta Carta comporta algunes despeses. El POSI, que l'edita, no té ni vol subvencions, tota la seva activitat i les seves publicacions són finançades exclusivament per treballadores i treballadors, que volen recolzar, en aquest cas, la publicació de la Carta Setmanal. Demanem un suport de 5 EUROS a l'any, o més si us sembla.

Per rebre-la, envia un correu electrònic a: inforposi@gmail.com

o entra a la nostra Web.: <http://www.posicuarta.org>

Nostre compte corrent en La Caixa és: **2100 2812 51 0200071314**. Indicant: Recolzo Carta Setmanal

Carrer Desengaño, 12 (1º 3A). 28004 - Madrid Teléfono: 91 522 23 56 - Fax: 91 521 72 01 <http://www.posicuarta.org>
posicuarta.org
Busca'ns en Twitter: @posicuarta